

Posudek na diplomovou práci Pavly Cvachovcové *Politická role nadnárodních korporací*

Práce je věnována vysoce aktuální otázce politické role nadnárodních korporací v té podobě, v jaké ji zpracovává teorie společenské odpovědnosti firem. Zároveň zasazuje tuto problematiku do meta-teoretického rámce tzv. čtvrté debaty v teorii mezinárodních vztahů, v níž proti sobě stojí racionalismus a konstruktivismus. Autorka poukazuje ke korespondenci mezi racionalistickým předpokladem maximalizace výhod a soukromou sférou na straně jedné a konstruktivistickým předpokladem určující role idejí a diskurzů při vytváření identit a zájmů a veřejnou sférou na straně druhé. Tyto dvě perspektivy ji pak poskytují dvě interpretace činnosti nadnárodních korporací, jež se týkají ochrany životního prostředí, vybraného za příklad globálního veřejného statku, v starosti o nějž by se měla projevovat jejich politická odpovědnost. V empirické části práce autorka dokládá, že činnost zkoumaných firem se vyhýbá ambicióznější roli pokrývání tzv. *policy gaps* v činnosti států i mezistátních organizací a omezuje se na regulaci úzkého okruhu stakeholderů, většinou lokálně determinovaných, a spolupráci s NGOs. Kriticky konstatuje to, že většina environmentálních projektů se koncentruje na domovské (západní) země daných korporací, čím se prohlubuje propast mezi globálním Severem a Jihem.

Dvě meta-teoretická paradigmatata nasvěčují tuto činnost firem buďto jako součást PR strategie, která má zlepšit obraz firem a tak zvýšit jejich komerční úspěšnost (racionalistické vysvětlení), nebo jako skutečný posun v identitě aktérů, kteří do svých soukromých zájmů inkorporují veřejný zájem a tak prakticky překračují dichotomii mezi soukromým a veřejným (konstruktivistické vysvětlení). Autorka reflektuje omezení empirických pramenů, jež představují zprávy firem o jejich činnosti. Z hlediska racionalismu jsou tyto zprávy spíše výsledkem práce na vytváření vlastního pozitivního obrazu, z hlediska konstruktivismu mohou vyjadřovat změnu postoje manažerů firem. Při absenci dalších empirických pramenů, které by umožnily srovnat to, co firmy o sobě říkají, s tím, co dělají, nechává autorka spor dvou perspektiv otevřený.

Práce představuje svěží vhled do aktuální problematiky, jejíž zpracování – jak autorka sama poznamenává – naráží na hranice mezi disciplínami, jež byly rýsovány v 19. a prvních desetiletích 20. století, tedy v době, v níž se předpokládalo, že je možné oddělit politiku států na jejich území od mezinárodní politiky na straně jedné a státní starost o veřejný zájem a firemní starost o soukromý zájem na straně druhé. Globalizace obě tyto hranice zrelativizovala a nutí nás klást otázky napříč nimi. Tato práce se o to snaží. Oceňuji na ní především to, že má jasně stanovené výzkumné otázky a přesvědčivě propojuje meta-teorii s empirií. Bohužel však některé kapitoly působí nedotaženě a především závěrečné diskusi chybí přímočařejší shrnující formulace, jež by představily čtenáři práci jako koherentní celek. Z tohoto důvodu navrhuji jinak pozoruhodnou práci ohodnotit pouze jako *velmi dobrou*.

Prof. Pavel Barša